

Asia: VN/15365/2021

Lausuntopyyntö tutkimusraportista Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta (ulosottokaaren muutostarpeet)

Lausunnonantajan lausunto

Reformivaihtoehto 1: Suojaosuuden nosto takuueläkkeen tasolle

- Miten arvioitte suojaosuuden nostamista takuueläkkeen tasolle keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 1?

-

Reformivaihtoehto 2: Suojaosuuden korotus alimmassa pykälässä (takuusuojaosuus)

- Miten arvioitte esitettyä ulosmittauksen alarajan korottamista keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 2?

-

Reformivaihtoehto 3: Automaattisten vapaakuukausien lisääminen

- Miten arvioitte automaattisten vapaakuukausien lisäämistä keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 3?

Reformivaihtoehto 4b: Progressiivinen ulosmittaustaulukko

Tutkimusraportissa lupaavimpana keinona pienituloisten aseman parantamiseksi pidetään reformivaihtoehtoa 4b eli nykyistä progressiivisempaa ulosmittaustaulukkoa. Ulosmittaus aloitettaisiin tuloista, jotka ylittävät takuueläkkeen tason, ja ulosmittauksen laskentaperusteet uudistettaisiin siten, ettei ulosmitattavan määrän laskenta perustuisi nykyiseen tapaan suojaosuuden käsitteeseen. Ulosmittauksen määrää pienennettäisiin pienituloisilla ja kasvatettaisiin suurituloisilla.

- Mitä hyviä puolia uudistuksella olisi näkemyksenne mukaan nykyiseen järjestelmään verrattuna?
- Mitä huonoja puolia uudistuksella olisi näkemyksenne mukaan nykyiseen järjestelmään verrattuna?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Pidätekö kannatettavana sitä, että ulosmittauksen laskentasäännöt uudistetaan esitetyllä tavalla kokonaisuudessaan?
- Tulisiko uudistuksessa säilyttää mahdollisuus vapaakuukausiin ja ulosmittauksen määrän rajoittamiseen? Jos tulisi säilyttää, tulisiko sanottuja mahdollisuuksia rajata nykyisestä?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 4b?

Reformivaihtoehto 6: Velkajärjestelyyn ohjaamisen lisääminen

Tutkimusraportin mukaan velkajärjestelyä tulisi arvioida ulosottojärjestelmän kehittämisen rinnalla, sillä keskeinen keino työllistymisen kannustimien parantamiseksi on velkojen anteeksi antaminen esimerkiksi velkajärjestelyn kautta.

- Miten velkajärjestelyn piiriin saataisiin paremmin hakeutumaan ne velalliset, joilla voisi olla mahdollisuus päästä velkajärjestelyyn?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?

- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 6?

-

Muut keinot pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi

- Onko pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi olemassa muita keinoja, joita tulisi harkita tutkimuksessa esitettyjen reformivaihtoehtojen sijaan tai niiden lisäksi? Mitkä ovat esittämänne vaihtoehdon hyvät ja huonot puolet suhteessa tutkimuksessa arvioituihin reformivaihtoehtoihin?

-

Muut tutkimusraporttia koskevat huomiot

Ulosottojärjestelmä on tehokkaiden lainamarkkinoiden olemassaolon edellytys.

Raportin päähavainto on se, että ulosoton maksusääntöjä tai parametreja muuttamalla on mahdollista kohentaa ulosotossa olevien hyvinvointia sekä samalla lisätä kannusteita työvoiman tarjontaan ainakin väliaikaisesti tai lyhyellä aikavälillä tarkasteltuna. Ulosottojärjestelmää ei siis tällä hetkellä ole säädetty optimaaliseksi ja siinä on parantamisen varaa.

Raportin toinen tärkeä havainto on se, että ulosoton kannustavuuden lisääminen pitkällä aikavälillä edellyttää velkojen nykyistä suurempaa anteeksi antamista tavalla tai toisella. Jos oletuksena on, että ulosotossa oleva velka maksetaan reaalisesti kokonaisuudessaan takaisin, vaikuttaa ulosoton kuukausittaisen erän suuruuden muutos suoraan siihen, kuinka pitkällä aikavälillä velka tulee maksettua. Muutokset työvoiman tarjonnan kannustimissa jakautuvat pitkälle aikavälille ja ovat erisuuntaisia. Kuten raportin johdanto-osassa todetaan: "...alentunut velkojen takaisinmaksu näkyy takaisinmaksun venymisenä ja siten työn tarjonnan alenemisenä myöhempinä vuosina. Mikäli velkoja ei mitätöidä esimerkiksi henkilökohtaisen velkajärjestelyn kautta, kokonaisuutena ulosottotaulukkoon tehtävät muutokset eivät vaikuta merkittävästi työn tarjontaan."

Reformien seurauksena velalliselle käteen jäävän tulon muutosten vaikutuksien arviointiin ja myös eri reformien keskinäiseen vertailuun vaikuttaa huomattavan paljon se, mikä arvo asetetaan työvoiman tarjonnan joustoa kuvaavalle parametrille.

Ulosoton sääntöjen muuttamisella on epäsuorasti eli korkotason muutosten kautta vaikutusta myös muihin kuin ulosotossa oleviin, mikä vaikutus on myös arvioitava ja huomioitava säädöksiä mahdollisesti muutettaessa.

Ylisukupolvisten haitallisten sosiaalisten vaikutusten vähentämiseksi ulosoton säädösten on syytä olla lievempiä niille, joilla on alaikäisiä huollettavia.

Tulorekisterin hyödyntäminen ulosoton automatisoinnissa on potentiaalisesti merkittävä ja siksi selvittämisen arvoinen ajatus. Sen vaikutuksia täytynee arvioida erikseen.

Taulu Heikki
Akava ry